

61989J0030

DOMSTOLENS DOM AF 13. MARTS 1990. - KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER MOD DEN FRANSKE REPUBLIK. - TRAKTATBRUD - SJETTE MOMSDIREKTIV - TERRITORIALT ANVENDELSESOMRAADE - TRANSPORT MELLEM TO STEDER PÅ NATIONALT OMRAADE I TILFÆLDE, HVOR TRANSPORTEN DELVIS SKER UDEN FOR DET NATIONALE OMRAADE. - SAG C-30/89.

Samling af Afgørelser 1990 side I-00691

Sammendrag

Dommens præmisser

Afgørelse om sagsomkostninger

Afgørelse

Nøgleord

++++

1 . Afgiftsbestemmelser - harmonisering af lovgivningerne - omsætningsafgifter - det fælles merværdiafgiftssystem - sjette direktiv - territorielt anvendelsesområde - transportydelser mellem to steder på nationalt område, men til dels uden for dette - afgiftspligt - ingen - virkning - udeholdelse fra beregningsgrundlaget for egne indtægter

(Raadets forordning nr . 2892/77; Raadets direktiv 77/388)

2 . Fællesskabsret - principper - retssikkerhed - bestemmelser der kan medføre økonomiske virkninger - det fælles merværdiafgiftssystem som grundlag for De Europæiske Fællesskabers egne indtægter

Sammendrag

1 . Idet sjette direktiv 77/388 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter ikke indeholder nogen regler, hvorefter det påhviler medlemsstaterne at opkræve moms af den del af en transportydelse, der finder sted på internationalt område - uden for statens nationale område - heller ikke i tilfælde, hvor transporten finder sted mellem to steder inden for samme nationale område, men uden havneanløb eller mellemlandning i en anden stat, kan direktivet ikke fortolkes således, at det pålægger Den Franske Republik at opkræve moms af den del af transporter mellem dens kontinentale område og departementerne på Korsika, der finder sted i eller over internationale farvande . Denne medlemsstat var derfor ikke forpligtet til at inkludere den tilsvarende omsætning i beregningsgrundlaget for de egne momsindtægter, jfr .

forordning nr . 2892/77 .

2 . Kravet om klarhed og forudsigelighed i fællesskabsreglerne goer sig gaeldende med saerlig styrke, for saa vidt angaar bestemmelser, der kan medfoere oekonomiske virkninger . Dette er tilfaeldet med faellesskabsreglerne vedroerende moms, som foelge af den forpligtelse, medlemsstaterne har til at stille en del af de opkraevende afgiftsbeloeb til raadighed for Faellesskabet som egne indtaegter .

Dommens præmisser

1 Ved staevning, indleveret til Domstolens Justitskontor den 3 . februar 1989, har Kommissionen for De Europaeiske Faellesskaber i medfoer af EOEF-Traktatens artikel 169 anlagt sag med paastand om, at det statueres, at Den Franske Republik har tilsidesat Raadets sjette direktiv (77/388/EOEF) af 17 . maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsaetningsafgifter - Det faelles mervaerdiafgiftssystem : Ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s . 1, herefter benaevnt "sjette direktiv "), idet den har fritaget den del af transporter mellem den kontinentaleuropaeiske del af Frankrig og departementerne paa Korsika, der foretages uden for det kontinentale omraade, for mervaerdiafgift (herefter benaevnt "moms "), og herved

- ikke har overholdt sin forpligtelse til at foretage de noedvendige beregninger, til at tilstille Kommissionen en kopi af beregningerne og til pr . 31 . oktober 1986 at overdrage Kommissionen de ikke-afregnede egne indtaegter for aarene 1980-1985, jfr . Raadets forordning (EOEF, Euratom, EKSF) nr . 2892/77 af 19 . december 1977 om anvendelse af afgoerelsen af 21 . april 1970 angaaende udskiftning af medlemsstaternes finansielle bidrag med Faellesskabernes egne indtaegter paa egne indtaegter hidroerende fra mervaerdiagiften (EFT L 336, s . 8), og

- ikke har overholdt sin forpligtelse til at betale morarenter af de naevnte beloeb med virkning fra den 31 . oktober 1986, jfr . artikel 11 i Raadets forordning (EOEF, Euratom, EKSF) nr . 2891/77 af 19 . december 1977 om gennemfoerelse af afgoerelsen af 21 . april 1970 angaaende udskiftning af medlemsstaternes finansielle bidrag med Faellesskabernes egne indtaegter (EFT L 336, s . 1).

2 Kommissionen har anfoert, at det fremgaar af bestemmelserne i sjette direktiv, navnlig artiklerne 2 og 3, at soe - og lufttransporter skal anses for udelukkende at vaere foretaget i Frankrig, og foelgelig er momspligtige, naar afgangs - og ankomststedet er beliggende paa fransk omraade, og naar der ikke er foretaget havneanloeb eller mellemlanding i et andet land, uden hensyn til, om transporterne delvis foretages i eller over internationale farvande .

3 Kommissionen er enig i, at Den Franske Republik paa grundlag af sjette direktivs artikel 28, stk . 3, litra b), og sjette direktivs bilag F, nr . 17, fortsat kan fritage transporter mellem den kontinentaleuropaeiske del af Frankrig og departementerne paa Korsika for moms, for saa vidt angaar den del af transporten, der finder sted uden for det kontinentale omraade .

4 Ifoelge Kommissionen har Den Franske Republik imidlertid i saa fald pligt til at yde kompensation for denne fritagelse ved i beregningsgrundlaget for de egne momsindtaegter, jfr . artikel 9, stk . 2, i forordning nr . 2892/77, at inkludere den omsaetning, der svarer til alle de paagaeldende transporter, herunder den del af transporterne, der foretages i eller over internationale farvande mellem den kontinentaleuropaeiske del af Frankrig og Korsika .

5 Kommissionen fremsendte foelgelig den 6 . maj 1987 en aabningsskrivelse til Den Franske Republiks regering og indledte hermed den i EOEF-Traktatens artikel 169 fastsatte procedure .

6 Ved skrivelse af 7 . juli 1987 imoedegik Den Franske Republik Kommissionens holdning, idet den navnlig gjorde gaeldende, at afgiftsfritagelsen for den del af transporterne mellem den

kontinentaleuropæiske del af Frankrig og Korsika, der foretages i internationalt farvand eller i luftrummet herover, fulgte af sjette direktivs artikel 9, stk . 2, litra b), og ikke af de overgangsbestemmelser, der var fastsat ved direktivets artikel 28, stk . 3, litra b). Udtrykket "sted" i sjette direktivs artikel 9, stk . 2, litra b), er et geografisk begreb, der gør det muligt at stedfaeste en ydelse, saaledes at beskatningen af en økonomisk aktivitet, der udoeves paa dette sted, tillægges det land, der udoever territorialt højhedsret herover . Det aabne hav og det internationale luftrum er imidlertid ikke en del af en medlemsstats nationale omraade, saaledes at den del af transporten mellem den kontinentaleuropæiske del af Frankrig og Korsika, der finder sted i eller over internationale farvande, ikke foretages i Frankrig . Henset hertil har Den Franske Republik draget den konklusion, at der ikke er grundlag for at inkludere den del af transporter mellem den kontinentaleuropæiske del af Frankrig og Korsika, der foretages i eller over internationale farvande, i beregningsgrundlaget for de egne momsindtægter .

7 Vedrørende sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt parternes anbringender og argumenter henvises i øvrigt til retsmoder rapporten . Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, saafremt det paa de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation .

8 Ved afgørelsen af, om Den Franske Republik var forpligtet til som egne indtægter at stille et beløb svarende til momsen af den del af transporterne mellem det kontinentale omraade og departementerne paa Korsika, der finder sted i eller over internationale farvande, til Kommissionens raadighed, maa de forpligtelser, som sjette direktiv paalægger medlemsstaterne, nærmere gennemgås .

9 Herved bemærkes for det første, at dette direktiv forpligter medlemsstaterne til at tilpasse deres nationale momsregler til de fælles regler, som er fastsat heri, med henblik paa at indføre et fælles momssystem i Fællesskabet .

10 Til disse regler hører fastsættelsen af stedet for afgiftspligtige transaktioner, der ifølge den syvende betragtning til sjette direktiv er tvungne nødvendigt for at undgå kompetencekonflikter mellem medlemsstaterne .

11 Sjette direktivs artikel 2, stk . 1, forpligter saaledes medlemsstaterne til at lægge moms paa alle tjenesteydelser, som "mod vederlag foretages i indlandet ".

12 Det territoriale anvendelsesomraade for sjette direktiv er i artikel 3, stk . 1, fastlagt som anvendelsesomraadet for Traktaten om oprettelse af EØEF, saaledes som dette for hver medlemsstats vedkommende er fastlagt i Traktatens artikel 227 .

13 For saa vidt angaar tjenesteydelser, indeholder sjette direktivs artikel 9, stk . 1, den hovedregel, at ved leveringsstedet for en saadan ydelse "forstaas det sted, hvor den, der yder tjenesten, har etableret enten hjemstedet for sin økonomiske virksomhed eller et fast forretningssted, hvorfra tjenesteydelsen leveres, eller i mangel af et saadant hjemsted eller et saadant fast forretningssted hans bopæl eller hans sædvanlige opholdssted ".

14 Med hensyn til transportydelser er det imidlertid i sjette direktivs artikel 9, stk . 2, litra b), som undtagelse fra denne hovedregel bestemt, at leveringsstedet for disse ydelser er "det sted, hvor transporten finder sted, idet der tages hensyn til tilbagelagte strækninger ".

15 Det fremgaar af disse bestemmelser, at sjette direktiv, for saa vidt angaar beskatning af transportydelser, alene paabyder medlemsstaterne at paalægge de ydelser, der finder sted inden for staternes territoriale grænser, afgift .

16 Reglen om transportydelsers specielle stedlige tilknytning, der er en undtagelse fra hovedreglen om fastlæggelse af leveringsstedet for tjenesteydelser, jfr . sjette direktivs artikel 9,

stk . 1, har saaledes til formaal at sikre, at hver medlemsstat paalaegger transportydelser moms af den del af transporten, der har fundet sted inden for dens nationale omraade .

17 Derimod indeholder sjette direktiv ingen regler, hvorefter det paahviler medlemsstaterne at opkraeve moms af den del af en transportydelse, der finder sted paa internationalt omraade, uden for statens nationale omraade . Naermere bestemt indeholder direktivet ingen regler, der paalaegger medlemsstaterne en pligt til at opkraeve moms af transportydelser for den del af strækningen, der tilbagelaegges paa internationalt omraade, naar transporten finder sted mellem to steder inden for samme nationalitetsomraade, uden havneanloeb eller mellemlanding i en anden stat .

18 Som Domstolen har fastslaaet i dom af 23 . januar 1986, *Trans Tirreno Express*, praemis 21 (283/84, Sml . s . 231), er sjette direktiv, og navnlig artikel 9, stk . 2, litra b), ikke til hinder for, at en medlemsstat i henhold til sin lovgivning opkraever moms af en transportydelse mellem to steder inden for dens nationale omraade, selv om strækningen delvis tilbagelaegges uden for dens nationale omraade, paa betingelse af, at den ikke derved griber ind i andre staters fiskale kompetence; det foelger imidlertid ikke af denne afgoerelse, at sjette direktiv skulle medfoere en forpligtelse for medlemsstaterne til at momsbelaege transporter, der finder sted paa deres nationale omraade, for saa vidt angaar den del af transporten, der foretages i eller over internationale farvande . Det eneste, der kan udledes af sjette direktivs generelle maalsaetning, er, at de medlemsstater, som goer brug af muligheden for at udvide anvendelsesomraadet for deres fiskale lovgivning udover deres egentlige territorialgraenser, ved afgiftspaalaeggelsen skal overholde de faelles regler, som direktivet foreskriver .

19 Herefter maa det konstateres, at den udvidende fortolkning, som Kommissionen i denne sag har forfaegtet, ikke har hjemmel i sjette direktiv .

20 En saadan fortolkning kan i oevrigt ikke foere til et faelles mervaerdiavgiftssystem . Selv om medlemsstaterne i overensstemmelse med Kommissionens opfattelse var forpligtede til at afgiftsbelaege den del af en transport, der finder sted i eller over internationalt omraade, i tilfaelde, hvor en transport finder sted direkte mellem to steder inden for et nationalt omraade, ville det ikke medfoere et ensartet mervaerdiavgiftssystem, eftersom den af Kommissionen anfoerte fortolkning lader spoergsmaalet om, hvorledes der skal forholdes ved en transport, der finder sted mellem to steder i forskellige medlemsstater, uloest .

21 Til stoette for sin opfattelse har Kommissionen endvidere paaberaabt sig medlemsstaternes faelles opfattelse, som den udleder af akten vedroerende vilkaarene for Kongeriget Spaniens og Republikken Portugals tiltraedelse og tilpasningerne af traktaterne (EFT 1985, L 302, s . 23, herefter benaevnt "akten "). I medfoer af akten, jfr . den i sjette direktivs artikel 15 indfoejede nr . 15, indroemmes Republikken Portugal ret til at sidestille soetransport og lufttransport mellem de oeer, der er omfattet af de autonome regioner Azorerne og Madeira, og mellem disse regioner og det kontinentale omraade, med international transport (jfr . aktens bilag I, V, nr . 2) med den deraf foelgende fritagelse for afgiftspligt . Aktens artikel 374, stk . 2, bestemmer imidlertid, at "den undtagelse, der er omhandlet i artikel 15, nr . 15, i ... sjette direktiv ... beroerer ikke det afgiftsbeloeb, der skal erlaegges ((som egne indtaegter hidroerende fra moms))".

22 Henset hertil maa det for det foerste konstateres, at bestemmelser svarende til dem, der finder anvendelse for Republikken Portugal, ikke blev fastsat for Kongeriget Spanien, for hvilket tilsvarende forhold som for Republikken Portugal dog goer sig gaeldende mht . soe - og lufttransporter mellem kontinentet og oeer, der er omfattet af dets hoejhedsomraade . Heraf foelger, at de regler i akten, som Kommissionen har paaberaabt sig, blev vedtaget med det formaal at loese specielle problemer, som tiltraedelsen medfoerte for Republikken Portugal . Paa denne baggrund kan det af disse regler ikke udledes, at medlemsstaterne havde til hensigt at fastlaegge en bestemt fortolkning af en tidligere afledet retsakt .

23 Ydermere bemaerkes, at det fremgaar af Domstolens faste praksis, at kravet om klarhed og forudsigelighed goer sig gaeldende med saerlig styrke, for saa vidt angaar bestemmelser, der kan medfoere oekonomiske virkninger (jfr . dom af 15 . december 1987, Nederlandene mod Kommissionen, praemis 24, 326/85, Sml . s . 5091; dom af 22 . februar 1989, Kommissionen mod Frankrig og Det Forenede Kongerige, praemis 22, 92/87 og 93/87, Sml . s . 405). Faellesskabsreglerne vedroerende moms medfoerer imidlertid betydelige oekonomiske virkninger for medlemsstaterne som foelge af den forpligtelse, medlemsstaterne har til at stille en del af de opkraevende momsbeloeb til raadighed for Faellesskabet som egne indtaegter .

24 Af de forudgaaende betragtninger foelger, at da sjette direktiv ikke kan fortolkes saaledes, at det paalaegger Den Franske Republik at opkraeve moms af den del af transporter mellem dens kontinentale omraade og departementerne paa Korsika, der finder sted i eller over internationale farvande, var denne medlemsstat ikke forpligtet til hverken at inkludere den tilsvarende omsaetning for aarene 1980-1985 i beregningsgrundlaget for de egne momsindtaegter og stille dem til raadighed for Kommissionen pr . 31 . oktober 1986, jfr . forordning nr . 2892/77, eller til at betale morarenter af disse beloeb fra 31 . oktober 1986 at regne i medfoer af artikel 11 i forordning nr . 2891/77 .

25 Herefter maa det fastslaas, at Kommissionen ikke har godtgjort, at Den Franske Republik har tilsidesat en forpligtelse, der paahviler den i medfoer af forordningerne nr . 2891/77 og nr . 2892/77 . Sagsoegte vil saaledes vaere at frifinde .

Afgørelse om sagsomkostninger

Sagens omkostninger

26 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk . 2, doemmes den part, der taber sagen, til at betale sagens omkostninger . Kommissionen har tabt sagen og boer derfor betale sagens omkostninger, herunder intervenientens .

Afgørelse

Paa grundlag af disse praemisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1) Sagsoegte frifindes .

2) Kommissionen betaler sags omkostninger, herunder intervenientens .